

Estonian A: literature – Higher level – Paper 1
Estonien A : littérature – Niveau supérieur – Épreuve 1
Estonio A: literatura – Nivel superior – Prueba 1

Wednesday 4 May 2016 (afternoon)

Mercredi 4 mai 2016 (après-midi)

Miércoles 4 de mayo de 2016 (tarde)

2 hours / 2 heures / 2 horas

Instructions to candidates

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a literary commentary on one passage only.
- The maximum mark for this examination paper is **[20 marks]**.

Instructions destinées aux candidats

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez un commentaire littéraire sur un seul des passages.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est de **[20 points]**.

Instrucciones para los alumnos

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario literario sobre un solo pasaje.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es **[20 puntos]**.

Kirjutage kommentaar **ühele** järgnevaist:

1.

Aktuaalsusest

- Tean kirjanikke,
kelle kõrvu sellest sõnast
jääb kahemõtteline järelkõla.
Just nende jaoks
- 5 ja nende vastu,
kui lubate,
ma tõmban relva taskust...
...Blokknoodi
odava, kuid tindikindla,
- 10 kus faktid nagu padrunid on reas.
Kaliibritest
ma ainult ühte hindan —
mis annab
selge vastukaja
- 15 rahva seas!
- Fakt
— vajalik ja väga aktuaalne,
et spetsid siirduks linnast maale.
Kui aga sõidab vallandatud joodik —
- 20 peaparanduseks
andke mehemoodi!
Kolhoosnikute jaoks on aktuaalne,
et ainult õiged spetsid pääseks maale!
- [...]
- Fakt
- 25 — asutuste akendest ei paista
nüüd õisi istungeid,
ei liigset tuld —
nüüd looder päeval riigi aega raiskab,
töötunde kokku sulatab kui lund...
- 30 Las tulla, sõbrad, lobisevast „viilist”
välk-följetone sapisemas stiilis!
- Fakt
- kergetööstus kutsub kõiki appi,
et kinni püüda oma raske vend —
- 35 miks ikka
kleiti, kastrulit ning kappi
ei tõsta kilbile poeedi luulelend?!
Ja kaevuritest kirjutame...plane,
kuid rahvas soovib lugeda romaane!

40 Oktoobripühadeks ja aastapäevaks juulis
konkreetsemalt
saab kirjutada,
fakt!
Et riimi pärast
45 me ei tõukaks kuuli,
et meil ei manduks
vastutus ja takt.
Et iga sündmus meie suurest ajast
veel samal päeval
50 laulust vastu kajaks!

Fakt
— tekib, kerkib kuskil silmapiiril
tuim bürokraat, sotsiaalne parasiit,
siis silmapilk
55 meis
sündigu satiirik,
kes värsid
vapralt rünnakule viib —
et pilkepomm
60 ja kriitilised miinid
lööks põrmuks
igandite kaevikute liinid...

Ja nagu sõjas, alati ei saa me
poeemiks,
65 tsükliks
aega jagada —
kui fakti jaoks on sihik aktuaalne,
just epigrammiga
võib märki tabada.

Uno Laht, *Ajakiri Looming* (1953)

2.

Suurel maanteel püüdis tudeng juttu üles võtta, mõista anda, et ega ta mingi harilik sohver ole, et talle lihtsalt meeldivad maaõhk ja autoasjandus, aga et üldiselt on ta ajaloolane.

„Kooliõpetaja või?“ küsis Nigul.

5 „Miks kooliõpetaja?“ haavus tudeng millegipärast. „Ma spetsialiseerusin juba kolmandal kursusel arheoloogiale. Aasta pärast töötan Teaduste Akadeemias.“

Nigul jäi mõttesse.

„Ja siis oled akadeemik valmis?“

Tudeng raputas pead ja hakkas heleda häälega naerma.

„Hea küll, akadeemik, ütle mulle parem, mis aastal hakkas suur jääaeg?“

10 Tudeng naeris. Mis siin naerda oli. Enam ei küsinud Nigul ta käest midagi.

Kui nad metsateele pöörasid, muutus tudeng ettevaatlikuks. Oksad peksid avatud akendest sisse. Tee keris tasapisi märke. Tee oli kitsas, teine auto poleks neist mööda saanud. Ümberringi sahises ja rappis sarapuuvõsa. Kabiinis oli äkki hämar ja rohekas valgus. Tudeng kruttis ägedasti rooli, habe õieli, kael peenike, keel suust väljas. Päris poisike, aga mitte akadeemik. Ühe käänaku järel tegi tudeng imelikku häält ja vajutas kõigest jõust pidurile.

15 Nigul jõudis viimasel hetkel oma kilekoti kinni püüda, muidu oleks viinapudel puru olnud. Otse kapoti ees seisis põdrad – isane ja emane. Nad olid otsekui maa alt kerkinud ja maasse kasvanud, need suured, turjakad, punakaspruunid loomad. Isaloom vaatas tõsise silmaga auto poole ja lingutas kõrvu.

20 „Mis me nüüd teeme?“ sosistas tudeng ja neelatas valjusti. Ta silmad olid suured. Ja kõrvad punased. „Teate, ma pole elu sees põtru nii lähedalt näinud... Kas nad võivad kallale ka tulla?“

Tudeng sikutas habet ja püüdis vapper olla.

25 „Lase olla,“ ütles Nigul ja süütas paberossi. Ta vaatas põdradele otse vastu. Põdra pilk oli lillakas, aga täiesti rahumeelne.

„Kas nad käivad siin tihti?“ sosistas tudeng.

„Need või...?“

„Ja alati paaris...?“

„Ah, kust mina tean... Need vist käivad,“ ütles Nigul. Talle ei meeldinud see jutt.

30 „Imelik lugu, mina arvasin, et ainult jooksuajal...“

Kole terane tudeng, mõtles Nigul. Ta torkas pea aknast välja ja ütles põtradele:

„Minge nüüd edasi, mis teil siin ikka passida on.“

35 Põdrad vaatasid veel natuke aega autot, siis nooksas isaloom peaga ning nad astusid väarikalt edasi. Teineteise järel kadusid nad sarapikku. Põõsad sulgusid sahnal, ja jälle oli kõik vait ja vagusi, nagu poleks midagi juhtunudki.

Tudeng kõõritas Nigula poole.

„Te olete nagu päris metsavana kohe,“ ütles ta närviliselt muiates.

Nigul ei vastanud. See oli rumal jutt. Ta polnud mingi metsavana. Tema oli Nigul, muud midagi.

Teet Kallas, *Laev* (1983)